

Анастасія Жданкіна – аспірант Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка.

Коло наукових інтересів: дослідження виховного потенціалу народної музичної творчості на розвиток ціннісної та духовної сфер учнівства та молоді.

✉ nastiazd3@gmail.com

id <https://orcid.org/0000-0002-6819-2710>

УДК 373.3./5

<https://doi.org/10.32405/2411-1317-2022-2-131-139>

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ ЗАСОБАМИ КОБЗАРСТВА

У статті висвітлюються педагогічні умови патріотичного виховання учнівської молоді засобами кобзарства. Виокремлену мету статті, її зв'язок з актуальними науковими проблемами, що потребують вирішення в умовах сучасності. Охарактеризовано значення педагогічних умов у виховному процесі закладів загальної середньої освіти з опорою на науково-методологічний базис. Подано та порівняно наукові підходи до понять «умова», «педагогічна умова», виявлено ключові відмінності між їх словниковими та науковими трактуваннями. Розроблено авторський підхід до поняття «педагогічні умови» у контексті проблеми патріотичного виховання учнівської молоді засобами кобзарства. Здійснено огляд дисертаційних досліджень, присвячених теоретико-методологічним та прикладним аспектам патріотичного виховання, з метою створення цілісної картини про сутність, роль та зміст педагогічних умов у виховному процесі. Запропоновано та детально обґрунтовано низку педагогічних умов патріотичного виховання учнівської молоді засобами кобзарства (формування стійкої позитивної мотивації учнів до вивчення кобзарського спадку; партнерська взаємодія ЗЗСО і батьків у процесах патріотичного виховання учнівської молоді засобами кобзарства; відповідність змісту патріотичного виховання учнівської молоді засобами кобзарства викликам сьогодення). У висновках підкреслено значення подальшої розробки педагогічних умов патріотичного виховання учнівської молоді зі створенням ефективного освітнього середовища і мінімізації формальної компоненти.

Ключові слова: педагогічні умови; патріотичне виховання; кобзарство; учнівська молодь.

Постановка проблеми. У сучасних реаліях значно підвищується роль духовного збагачення учнівства в умовах закладів загальної середньої освіти. Тому однією із провідних ланок у діяльності освітнього середовища стає патріотичне виховання учнів.

Виховним чинником виступають засоби кобзарства: історія кобзарства як феномену, музично-пісенний спадок, кобзарська культура, образ життя, ідеологічні переконання тощо.

Однак модель сучасного освітнього процесу передбачає наявність педагогічних умов, які зумовлюють цілі та завдання патріотичного виховання учнівської молоді засобами кобзарства.

Аналіз останніх досліджень. На нинішньому історичному етапі розвитку української педагогічної думки проблемі патріотичного виховання молоді присвячена значна кількість дисертаційних робіт, автори яких пропонують системи педагогічних умов. Нижче ми розкриємо деякі з них.

У докторській дисертації В. Кульчицького (2020 р.) розглядаються три базові педагогічні умови: дотримання основних принципів педагогічної роботи у вигляді систематичності, взаємодії та позитивного ставлення; організація та функціонування освітнього та виховного середовища, що реалізують завдання патріотичного виховання; формування сприятливого соціального середовища, яке передбачає активне залучення молоді в процес патріотичного виховання. На думку вченого, саме ці педагогічні умови, викладені в працях педагогів другої половини ХХ століття, обґрунтували їх упровадження у виховний процес (Кульчицький, 2020, с. 164–165).

У дисертаційній праці Г. Коломієць (2021 р.) досліджується феномен педагогічних умов патріотичного виховання у рамках їх застосування у військово-спортивних іграх. Науковець окреслює потенціал поняття «педагогічні умови патріотичного виховання» через виховні інтенції військово-спортивних ігор в освітньому процесі ЗЗСО, ЗПО; через змістово-методичне забезпечення патріотичної вихованості старших підлітків у процесі військово-спортивних ігор; через організацію методичної роботи з педагогами щодо патріотичного виховання старших підлітків засобами військово-спортивних ігор (Коломієць, 2021, с. 141).

Дисертація С. Тесленко присвячена питанню патріотичного виховання дітей дошкільного віку. Дослідниця, висвітлюючи цю проблему, запроваджує інноваційні педагогічні умови і обґрунтовує своє бачення необхідністю впровадження україномовного контенту в зміст національно-патріотичного виховання дітей старшого дошкільного віку; інтегрованим підходом до питання національно-патріотичного виховання дітей старшого дошкільного віку засобами художньо-мовленнєвої діяльності; взаємодією організацій, закладів дошкільної освіти і батьків у форматі національно-патріотичного виховання дітей дошкільного віку засобами художньо-мовленнєвої діяльності (Тесленко, 2021, с. 98–110).

На нашу думку, наукова дефініція В. Кульчицького забезпечує найбільш переконливий і науково доведений формат супроводу патріотичного виховання, який в умовах модернізованої моделі української школи є одним із складників успішної виховної діяльності.

Грунтовний аналіз питання патріотичного виховання молодших школярів засобами краєзнавства розглядається в дисертаційній роботі М. Качур (2010 р.). Дослідниця висуває п'ять педагогічних умов, які тісно взаємопов'язані з компонентною структурою патріотизму:

- здійснення патріотичного виховання учнів початкових класів на засадах інтеграції змісту художньо-краєзнавчої діяльності учнів на уроках художньо-естетичного циклу і у різних формах позакласної роботи;
- узгодження базової, інваріантної та етнорегіональної, варіативної складових мистецької освіти та виховання (змістовий компонент);
- упровадження особистісно орієнтованої інтегративної технології патріотичного виховання, спрямованої на стимулювання в учнів початкової школи особистісного позитивного емоційно-ціннісного ставлення до культурно-мистецької спадщини рідного краю, пізнавальної та художньо-творчої активності у процесі її опанування на уроках і в позаурочний час (технологічний компонент);
- удосконалення професійно-педагогічної підготовки вчителів до організації різних напрямів художньо-краєзнавчої діяльності молодших школярів з метою патріотичного виховання, до створення ігрових та емоційних ситуацій на художньо-краєзнавчому матеріалі (кадровий компонент);
- забезпечення педагогічної взаємодії школи та сім'ї у використанні мистецьких традицій рідного краю, в єдності професійно-педагогічних і сімейно-родинних виховних впливів, оптимізація виховних можливостей соціокультурного та родинного середовища (контекстний компонент) (Качур, 2010, с. 11).

Мета статті полягає у розробці та обґрунтуванні педагогічних умов патріотичного виховання учнівської молоді засобами кобзарства.

У різноманітних джерелах ми знаходимо пояснення поняттям «умова», «педагогічна умова» (Кремень, 2021). Так, тлумачний словник поняття «умова» розглядає з точки зору нормативних вимог, які забезпечують виконання чого-небудь. Укладачі словника ототожнюють поняття «умови» з правилами, які існують або встановлені у тій чи іншій галузі життя; в діяльності, які забезпечують нормальну роботу чого-небудь; правила, вимоги, виконання яких забезпечує що-небудь», «сукупність даних, положення, що лежать в основі чого-небудь» (Яременко; Сліпушко, 2005, с. 617).

У своїх працях Р. Гурова досліджує поняття «умова» в педагогічному аспекті. Дослідниця вважає, що умова – це, насамперед, середовище, яке продукує формування і розвиток певних явищ чи предметів (Гурова, 112, с. 79–86).

Найбільш вичерпне і обґрунтоване, з нашої точки зору, визначення пропонує К. Касярум. Науковець стверджує, що педагогічні умови являють собою ні що інше, як взаємопов'язану сукупність обставин, засобів і заходів у педагогічному процесі (Касярум, 2011).

Ми погоджуємося з твердженням про обставинний характер педагогічних умов, оскільки *педагогічні умови – це середовище, створене для реалізації завдань освітнього та виховного процесу*. Обставинний характер педагогічних умов сприяє впровадженню різноманітних засобів, що забезпечують якісний формат навчання і виховання.

Зважаючи на вищезазначене, а також враховуючи специфіку патріотичного виховання і досвід вчених, ми пропонуємо наступні педагогічні умови патріотичного виховання учнівської молоді засобами кобзарства:

- *формування стійкої позитивної мотивації учнів до вивчення кобзарського спадку;*
- *партнерська взаємодія ЗЗСО і батьків у процесах патріотичного виховання учнівської молоді засобами кобзарства;*
- *відповідність змісту патріотичного виховання учнівської молоді засобами кобзарства викликам сьогодення.*

Деталізована характеристика і обґрунтування доцільності кожної із перерахованих умов подано нижче.

Педагогічна умова № 1: Формування стійкої позитивної мотивації учнів до вивчення кобзарського спадку. Висування запропонованої педагогічної умови першою обґрунтовується наступною тезою – ефективність виховної діяльності педагога забезпечується прагненням учнів розширювати свої знання та духовно розвиватися.

Обґрунтовуючи запропоновану педагогічну умову, слід звернутися до визначення і характеристики понять «мотив» та «мотивація».

За визначенням М. Заборної, мотив – інтердисциплінарний феномен, який властивий багатьом галузям науки (Заборна, 2020, с. 34). На нашу думку, ця характеристика відображає диференційований підхід дослідниці. Однак, ми потребуємо педагогічного та психологічного визначення поняття «мотив».

Також визначення поняття «мотив» ми знаходимо у «Великому тлумачному словнику сучасної української мови». З точки зору упорядників словника, мотив варто трактувати як певну підставу чи привід до будь-якої дії, вчинку (Бусел, 2005, с. 392).

У працях Д. Аткинсона та В. Врума зазначається, що мотив – очікування, взаємозв'язок між суб'єктивною ймовірністю успіху та його привабливості (Atkinson, 1958; Vroom, 1961).

Отже, *мотив – це рушійна сила, механізм, який симулює індивіда до певних дій та вчинків заради результату.*

Перейдемо до тлумачення поняття «мотивація».

На думку А. Колот, мотивація передбачає сукупність внутрішніх і зовнішніх рушійних сил, мотивів, які впливають на поведінку індивіда. Ці мотиви визначають форми прояву поведінки, а також окреслюють спрямування діяльності людини, орієнтованої на досягнення особистих ці-

лей і цілей організації (Колот, 1998, с. 39). Мотивація здійснює значну роль у діяльності людини, суттєво спонукає ймовірність успіху (Лук'янова, 2013, с. 53).

У першій педагогічній умові, згадуваній вище, ми відзначали необхідність формування позитивної мотивації щодо вивчення кобзарського спадку. Функція позитивної мотивації полягає у реалізації значення і ролі компенсувального чинника за умови недостатньо високих здібностей. Разом із тим, цей фактор не спрацьовує у протилежному напрямку, оскільки ніякий високий рівень здібностей не компенсує відсутність навчального мотиву або його низьку вираженість (Занюк, 1997).

На нашу думку, стійке й умотивоване бажання є першоосновою успіху виховного процесу. Водночас ми погоджуємося з твердженням про компенсувальний характеру мотивації в умовах низького рівня освіченості з певних питань.

Отже, *формування стійкої позитивної мотивації учнів до вивчення кобзарського спадку як перша педагогічна умова* окреслює виконання таких завдань:

- створення, з метою активізації пізнавальної діяльності учнів 9–11 класів ЗЗСО, сприятливого, емоційно відповідного виховного середовища;
- спонукання учнів до самостійного вивчення історії, культури, музичного спадку кобзарів;
- залучення старшокласників до індивідуального, колективного пошуку;
- розробка мотиваційної стратегії для учнів, які проявляють особливу активність у вивченні кобзарського спадку;
- вибір музичного спадку кобзарського мистецтва як пріоритетного компонента в рамках виховного процесу;

Підкреслимо, що вищезазначені тези щодо заохочення дітей до вивчення кобзарського спадку (мистецького, культурного), можливе в повному обсязі лише за умови глибокого, щирого учнівського інтересу.

Педагогічна умова № 2: Партнерська взаємодія ЗЗСО і батьків у процесах патріотичного виховання учнівської молоді засобами кобзарства.

Однією із соціальних інституцій, що виконують виховні функції, є школа. Однак, на думку О. Роговець, не тільки школа, хоч і найпотужніший компонент, формує особистість (Роговець, 2012, с. 129). Важливу роль відіграє навколишнє середовище в оточенні школярів. З цього приводу Л. Назаренко зазначає, що «ефективною моделлю взаємовідносин між школою й соціальним середовищем, зокрема сім'єю, є їхня взаємодія» (Назаренко, 2005, с. 11).

Найперший приклад, який наслідують діти, – батьківський. Відтак батьки чи особи, що їх замінюють – найвищий авторитет для школяра. І саме тому ігнорувати роль батьків у процесі патріотичного виховання неможливо.

На думку Ю. Грицакової, «сім'я завжди була і залишається природним середовищем первинної соціалізації дитини, джерелом матеріальної та емоційної підтримки, необхідної для розвитку її членів, особливо дітей та підлітків, засобом збереження і передачі культурних цінностей від покоління до покоління» (Грицкова, 2008, с. 1).

У 1993 році була розроблена і прийнята Державна національна програма «Освіта» («Україна XXI століття»). Мета цього документа полягає у визначенні стратегії розвитку освіти в Україні. Водночас національна програма вказує на те, що основну відповідальність за навчання і виховання своїх дітей несуть батьки. Роль батьків як суб'єктів освітнього та виховного процесів уточняється і у останніх законодавчих та нормативно-правових документах – Закон «Про освіту» (2017); Концепція «Нова українська школа» (2017);

Отже, на батьках лежить відповідальність за створення умов для гармонійного фізичного і психічного розвитку дитини, її соціалізації. Батьки повинні проявляти зацікавленість у вихованні дітей, що становить важливий фактор духовного збагачення молоді особистості.

Доцільно звернутися до словникових визначень, що тлумачать термін «взаємодія».

У філософському енциклопедичному словнику подається тлумачення терміну «взаємодія» з точки зору відношень між об'єктами як філософськими категоріями, «при якому кожний

з об'єктів діє (впливає) на інші об'єкти, приводячи до їх зміни, і водночас зазнає дії (впливу) з боку кожного з цих об'єктів, що, в свою чергу, зумовлює зміну його стану» (Шинкарук, 2002, с. 77). Як бачимо, тлумачення терміну «взаємодія» пов'язане з поняттям «взаємовплив».

Звернімося до тверджень науковців, які розглядали питання партнерської взаємодії ЗЗСО та батьків у вирішенні виховних завдань.

На думку І. Беха, найсуттєвіший чинник, який впливає на процес виховання дітей – психолого-педагогічна культура батьків. Учений дотримується переконання, що батьківська роль визначальна у формуванні напрямків виховання. Тільки батькам під силу реалізувати певні виховні аспекти (Бех, 2000, с. 8).

Т. Цуркан у своїй дисертаційній роботі розглядає роль теоретичного осмислення і методичного вирішення питання формування педагогічної культури батьків у взаємодії сім'ї та школи. На думку Т. Цуркан, це сприятиме соціалізації дитини, накопиченню нею соціального досвіду, формуванню ціннісних орієнтацій (Цуркан, 2018).

За переконаннями І. Сиса, цілі виховного процесу для його суб'єктів – сім'ї та школи – єдині. Вони, опираючись на спільні інтереси, просувають ідею залучення ЗЗСО та батьків до пошуку цінностей та ідеалів у вихованні дитини

(Сиса, 2016, с. 164).

Сім'я і школа – це два соціокультурних інститути, які взаємодіють на основі взаємної зацікавленості, впливовості і внескам у спільну справу (Кравченко, 1993).

У дослідженнях Н. Гриджук підкреслюється важливість потенціалу сім'ї, наголошується, що батьки мають бути не тільки проінформовані про хід навчального процесу, але й повинні брати активну участь у реалізації творчих індивідуальних проєктів. На думку дослідниці, школа, разом із батьками, повинна розробляти різноманітні програми, спрямовані на усвідомлення учнями ролі сім'ї в їхньому житті. Такі програми можуть бути презентовані у вигляді публічних звітів про досягнення учнів із залученням батьків, організувати зустрічі з використанням родинних переказів, реліквій, досвіду старшого покоління, у тому числі, досвіду випускників шкіл попередніх років (Гриджук, 2017).

Особливої уваги потребує проблема напрямків взаємодії батьків та ЗЗСО та форм здійснення роботи у напрямку патріотичного виховання учнівської молоді. У цьому контексті нам імпонує думка О. Молчанюк, а саме:

- проведення днів креативності за участі учнів та батьків;
- організація відкритих занять та позакласних заходів виховного спрямування з залученням батьків;
- участь у зміцненні матеріально-технічної бази ЗЗСО;
- упровадження системи батьківського патронатування та шефської допомоги (Молчанюк, 2021, с. 199).

На нашу думку, реалізація другої педагогічної умови – *партнерська взаємодія ЗЗСО і батьків у процесах патріотичного виховання учнівської молоді засобами кобзарства* – повинна здійснюватися з урахуванням специфіки основного виховного інструменту, яким є кобзарство. Ми вбачаємо, що взаємодія на засадах партнерства ЗЗСО і батьків у рамках патріотичного виховання учнівської молоді засобами кобзарства полягає у таких напрямках:

- залучення батьків (та осіб, що їх замінюють) до процесу патріотичного виховання учнівської молоді засобами кобзарства;
- формування у батьків педагогічної культури;
- спільна організація виховних заходів, приурочених пам'ятним датам;
- поглиблення траєкторії патріотичного виховання в колі сім'ї засобами кобзарства;
- організація партнерства у вирішенні проблемних та організаційних питань у процесі патріотичного виховання учнівської молоді засобами кобзарства.

Педагогічна умова № 3: Відповідність змісту патріотичного виховання учнівської молоді засобами кобзарства викликам сьогодення.

Сучасна наукова і публіцистична думка в галузі педагогічних і філософських наук отримала у наші дні значний розвиток щодо питань динамічного розвитку і характерних особливостей соціуму. Це обумовлено системними змінами, що відбуваються навколо, які докорінно змінюють колективну свідомість соціуму, його мислення, цінності орієнтири.

Патріотичне виховання, як і раніше, розвивається на засадах гуманізму. Цю тезу досліджує в своїх працях О. Олександрук, і констатує, що незважаючи на те, які тенденції домінують в соціумі, сучасне суспільство потребує демократичного, гуманістичного патріотизму, оскільки саме ці форми патріотизму засвоюються різними верствами населення і забезпечують формування бази суспільно-громадських цінностей у галузі патріотичного виховання молоді (Олександрук, 2018, с. 95).

Зауважимо, що ідея, яка міститься в цій педагогічній умові, в останні роки стала ще більш актуальною, а відтак і затребуваною в сучасному науковому середовищі. У науковій площині теза про відповідність змісту патріотичного виховання учнівської молоді засобами кобзарства, зважаючи на трагічні події останніх років, набуває ще більш значущої дефініції.

А думку О. Шинкарука, сучасне українське суспільство все ще заходиться на етапі пошуку шляхів розвитку. Зокрема, невизначеність в окремих питаннях спричинила появу перманентних проблем соціально-економічного і політичного характеру. У результаті для переважної більшості населення культурні та моральні норми перестають бути цінностями. Соціум перестає їх сприймати і успадковувати. Ця тенденція не тільки зберігається, вона продукується і поглиблюється, переростаючи у затяжну кризу. Як наслідок – неправильне сприйняття дійсності стає фактором поступового збайдужіння до таких явищ, як суспільна відповідальність та любов до Батьківщини (Шинкарук, 2019, с. 262).

На думку В. Сухомлинського, виховання патріотизму необхідно здійснювати в площині національних цінностей (Сухомлинський, 1977, с. 256–260). Враховуючи ситуацію, в якій опинилася Україна, такою національною цінністю є збереження української ідентичності, суверенності.

Формування і розвиток високого рівня національної свідомості, всеосяжної і глибокої історичної пам'яті та її інтеграції у сьогодення і майбутнє, розширення духовного, ментального, культурного світогляду, відповідають основним питанням патріотичного виховання.

Очікуваним результатом у проблемі виховання патріотично зорієнтованої молоді повинно стати стійке і цілеспрямоване бажання до захисту, збереження і збагачення національних надбань (Кравчук, Сахно, 2015, с. 73).

Впровадження третьої педагогічної умови – *відповідність змісту патріотичного виховання учнівської молоді засобами кобзарства викликам сьогодення* передбачає скерованість навколо вирішення таких питань:

- вдосконалення змісту, використовуваного для вирішення завдань патріотичного виховання, його збагачення цінними зразками кобзарського мистецтва;
- здійснення цілеспрямованої виховної роботи засобами кобзарства з мінімізацією формальної компоненти;
- регулювання виховного контенту відповідно до проблем сьогодення.

Отже, вищезначені педагогічні умови необхідні, на наш погляд, для вирішення проблем і завдань патріотичного виховання учнівської молоді засобами кобзарства.

Висновки. Педагогічні умови відіграють провідну роль у освітньому та виховному процесі з учнівством. Обставинний характер педагогічних умов зумовлює їх змістове і, відповідно, організаційне наповнення. У розробці педагогічних умов ми керувалися необхідністю досягнення балансу між різними факторами, що покликані поглибити систему патріотичного виховання учнівства. Тому запропоновані педагогічні умови розроблено відповідно до специфіки основного виховного засобу – кобзарства, включно з музичним мистецтвом і розмаїтою кобзарською культурою.

Утім проблема патріотичного виховання учнівської молоді за умов, що сприятимуть цьому процесу, потребує подальшого вирішення як у теоретико-методологічній, так і в прикладній площині. Це зумовлює потребу в створенні виховного середовища на всіх рівнях освіти, а також мінімізацію формального підходу.

Використані джерела

- Atkinson, J. (1958). *Towards experimental analysis of human motivation in terms of motives, expectancies and incentives*. New York.
- Vroom, V. (1961). *Work and Motivation*. N.Y.: Wiley.
- Бех, І. (2000). Дві експериментально-виховні стратегії – два етапи розвитку педагогічної науки. *Педагогіка і психологія*, 3, С. 5–15.
- Бражнич, О. (2001). *Педагогічні умови диференційованого навчання учнів загальноосвітньої школи*. Кривий Ріг.
- Бусел, В. (2005). Великий тлумачний словник сучасної української мови. Київ; Ірпінь.
- Гриджук, Н. (2017). *Взаємодія школи і сім'ї як важлива складова формування особистості*. Збірник наукових праць Центральноукраїнського державного педагогічного університету ім. Володимира Винниченка. Кропивницький.
- Дусь, Н.А. (2008). *Формування культури педагогічного спілкування у студентів гуманітарно-педагогічного коледжу*. Вінниця.
- Занюк, С. (1997). *Психологія мотивації та емоцій*. Луцьк.
- Заборна М. (2020). Мотив vs Мотив як інтердисциплінарний феномен та філологічна проблема. *Studia methodologica*, 50, С. 34–47.
- Касярум К. (2011). Формування комунікативної компетенції майбутніх викладачів вищої школи. *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини*. Ч. 1. С. 99–105.
- Качур, М.М. (2010). *Патріотичне виховання молодших школярів засобами художнього краєзнавства*. Київ.
- Кравченко, А., Сахно, М. (2015). Національно-патріотичне виховання молоді України – вимога сьогодення. *Педагогічні науки*, 63. С. 71–75.
- Кравченко, Т.В. (1993). *Взаємодія сім'ї та школи у вихованні дітей (1945–1991 рр.)*. Київ.
- Кремень, В. (2021). *Енциклопедія освіти*. Київ.
- Молчанюк, О. (2021). Взаємодія сім'ї та школи як важлива умова ефективності виховного процесу. *Вісник післядипломної освіти*, 15(44), С. 193–205.
- Олександрук, О. (2018). Проблеми патріотичного виховання молоді України на сучасному етапі розвитку української державності та проблеми призову молоді до лав Збройних сил України. *Наукові записки Міжнародного гуманітарного університету*, 29, С. 93–97.
- Пехота, О., Будаєв, В., Старєва, А. (2003). *Підготовка майбутнього вчителя до впровадження педагогічних технологій*. Київ.
- Сиса, І. (2016). Взаємодія школи і сім'ї у вихованні та розвитку учнів початкових класів. *Таврійський вісник освіти*, 4(56), С. 162–167.
- Сухомлинський, В. (2012). *Серце віддаю дітям*. Харків.
- Тесленко, С. (2021). *Національно-патріотичне виховання дітей старшого дошкільного віку засобами художньо-мовленнєвої діяльності*. Одеса.
- Цуркан, Т.Г. (2018). *Формування педагогічної культури батьків молодших школярів у взаємодії сім'ї і школи*. Чернівці.
- Чень, Цзін. (2022). *Патріотичне виховання учнів молодших класів експериментальних шкіл в КНР засобами народних танців*. Харків.
- Шинкарук, В. (2002). *Філософський енциклопедичний словник*. Київ.
- Шинкарук, О. (2019). Патріотичне виховання курсантів Національної академії державної прикордонної служби України на зразках прикордонної історії: психологічний аспект. *Психологічні перспективи*, 34, С. 261–277.
- Яременко, В., Сліпушко О. (2005). *Новий тлумачний словник української мови*. Київ.

References

- Atkinson, J. (1958). *Towards experimental analysis of human motivation in terms of motives, expectancies and incentives*. New York. (in English).
- Vroom, V. (1961). *Work and Motivation*. N.Y.: Wiley. (in English).
- Bekh, I. (2000). Dvi eksperymentalno-vykhovni stratehii – dva etapy rozvytku pedahohichnoi nauky. *Pedahohika i psykholohiia*, 3, S. 5–15. (in Ukrainian).
- Brazhnych, O. (2001). *Pedahohichni umovy dyferentsiiovanoho navchannia uchniv zahalnoosvitnoi shkoly*. Kryvyi Rih. (in Ukrainian).
- Busel, V. (2005). *Velykyi tumachnyi slovnyk suchasnoi ukrainskoi movy*. Kyiv; Irpin. (in Ukrainian).
- Hrydzhuk, N. (2017). *Vzaiemodiia shkoly i simi yak vazhlyva skladova formuvannia osobystosti*. Zbirnyk naukovykh prats Tsentralnoukrainskoho derzhavnogo pedahohichnoho universytetu im. Volodymyra Vynnychenka. Kropyvnytskyi. (in Ukrainian).
- Dus, N.A. (2008). *Formuvannia kultury pedahohichnoho spilkuvannia u studentiv humanitarno-pedahohichnoho koledzhu*. Vinnytsia. (in Ukrainian).
- Zaniuk, S. (1997). *Psykholohiia motyvatsii ta emotsii*. Lutsk. (in Ukrainian).
- Zaoboma M. (2020). *Motyv vs Motyv yak interdystyplinarnyi fenomen ta filolohichna problema*. *Studia methodologica*, 50, S. 34–47. (in Ukrainian).
- Kasiarum K. (2011). *Formuvannia komunikatyvnoi kompetentsii maibutnikh vykladachiv vyshchoi shkoly*. Zbirnyk naukovykh prats Umanskoho derzhavnogo pedahohichnoho universytetu imeni Pavla Tychyny. Ch. 1. S. 99–105. (in Ukrainian).
- Kachur, M.M. (2010). *Patriotychne vykhovannia molodshykh shkolariv zasobamy khudozhnoho kraieznavstva*. Kyiv. (in Ukrainian).
- Kravchenko, A., Sakhno, M. (2015). *Natsionalno-patriotychne vykhovannia molodi Ukrainy – vymoha sohodennia*. *Pedahohichni nauky*, 63. S. 71–75. (in Ukrainian).
- Kravchenko, T.V. (1993). *Vzaiemodiia simi ta shkoly u vykhovanni ditei (1945–1991 rr.)*. Kyiv. (in Ukrainian).
- Kremen, V. (2021). *Entsyklopediia osvity*. Kyiv. (in Ukrainian).
- Molchaniuk, O. (2021). *Vzaiemodiia simi ta shkoly yak vazhlyva umova efektyvnosti vykhovnoho protsesu*. *Visnyk pislidiyplomnoi osvity*, 15(44), S. 193–205. (in Ukrainian).
- Olieksandruk, O. (2018). *Problemy patriotychnoho vykhovannia molodi Ukrainy na suchasnomu etapi rozvytku ukrainskoi derzhavnosti ta problemy pryzovu molodi do lav Zbroinykh syl Ukrainy*. *Naukovi zapysky Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu*, 29, S. 93–97. (in Ukrainian).
- Piekhota, O., Budak, V., Stareva, A. (2003). *Pidhotovka maibutnoho vchytelia do vprovadzhennia pedahohichnykh tekhnolohii*. Kyiv. (in Ukrainian).
- Sysa, I. (2016). *Vzaiemodiia shkoly i simi u vykhovanni ta rozvytku uchniv pochatkovykh klasiv*. *Tavriiskyi visnyk osvity*, 4(56), S. 162–167. (in Ukrainian).
- Sukhomlynskyi, V. (2012). *Sertse viddaiu ditiam*. Kharkiv. (in Ukrainian).
- Teslenko, S. (2021). *Natsionalno-patriotychne vykhovannia ditei starshoho doshkilnoho viku zasobamy khudozhno-movlennievoi diialnosti*. Odesa. (in Ukrainian).
- Tsurkan, T.H. (2018). *Formuvannia pedahohichnoi kultury batkiv molodshykh shkolariv u vzaiemodii simi i shkoly*. Chernivtsi. (in Ukrainian).
- Chen, Tszin. (2022). *Patriotychne vykhovannia uchniv molodshykh klasiv eksperymentalnykh shkil v KNR zasobamy narodnykh tantsiv*. Kharkiv. (in Ukrainian).
- Shynkaruk, V. (2002). *Filosofskiy entsyklopedychnyi slovnyk*. Kyiv. (in Ukrainian).
- Shynkaruk, O. (2019). *Patriotychne vykhovannia kursantiv Natsionalnoi akademii derzhavnoi prykordonnoi sluzhby Ukrainy na zrazkakh prykordonnoi istorii: psykholohichni aspekt*. *Psykholohichni perspektyvy*, 34, S. 261–277. (in Ukrainian).
- Iarenenko, V., Slipushko O. (2005). *Novyi tumachnyi slovnyk ukrainskoi movy*. Kyiv. (in Ukrainian).

Anastasia Zhdankina, graduate student of Kremenets Taras Shevchenko Regional Academy of Humanities and Pedagogy

Research interests: *research of educational potential of folk music for the development of value and spiritual spheres of students and youth*

PEDAGOGICAL CONDITIONS OF PATRIOTIC EDUCATION OF STUDENT YOUTH BY MEANS OF KOBZARISM

The article highlights the pedagogical conditions of patriotic education of student youth by means of kobzarism. The purpose of the article is highlighted, its connection with current scientific problems that need to be solved in modern conditions. The importance of pedagogical conditions in the educational process of general secondary education institutions based on the scientific and methodological basis is described. Scientific approaches to the concepts of «condition», «pedagogical condition» are presented and compared, key differences between their vocabulary and scientific interpretations are revealed. The author's approach to the concept of «pedagogical conditions» in the context of the problem of patriotic education of student youth by means of kobzarism is developed. It is presented a review of dissertation research on theoretical, methodological and applied aspects of patriotic education, in order to create a holistic picture of the nature, role and content of pedagogical conditions in the educational process. A number of pedagogical conditions of patriotic education of students by means of kobzarism are proposed and substantiated in detail (formation of stable positive motivation of students to study kobzar art heritage; partnership interaction of GSEI and parents in processes of patriotic education of students by means of kobzarism; compliance of the content of patriotic education of student youth by means of kobzarism with the challenges of today). The conclusions emphasize the importance of further development of pedagogical conditions for patriotic education of student youth with the creation of an effective educational environment and minimization of the formal component.

Keywords: pedagogical conditions; patriotic education; kobzarism; student youth.